

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ด้านผู้เรียน ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
2. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามขอบข่ายภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษา
3. สภาพปัจจุบันของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
4. การประกันคุณภาพการศึกษา
 - 4.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 4.2 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 4.3 หลักการ นโยบาย มาตรการ และเป้าหมาย
 - 4.4 ระบบ นโยบายและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 4.5 ระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
5. มาตรฐานการศึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

ปัจจุบันกระแสของการปฏิรูปการศึกษาเป็นเรื่องที่กำลังได้รับความสนใจ และเอาใจใส่ติดตามกันมาอย่างต่อเนื่อง ตามกระแสของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะบุคคลที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา และให้บริการทางการศึกษาจำเป็นจะต้องให้ความสนใจ เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายทางการศึกษาเพื่อให้ทันต่อกระแสสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เกิดขึ้นมาเพื่อตอบสนองการกระจายอำนาจในการจัดการและให้บริการทางการศึกษา โดยดำเนินการตามรูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาของรัฐเป็น 3 ระดับ คือ (วิสิทธิ์ โรจนพจนรัตน์. ม.ป.ป. : 11 - 21)

1. ระดับชาติ ได้กำหนดให้มีกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจ มีหน้าที่กำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษาสนับสนุนทรัพยากรรวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและการประเมินผลทางการศึกษา ซึ่งมีองค์กรหลักที่เป็นบุคคลในรูปสภา หรือคณะกรรมการ 4 องค์กร ได้แก่ ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร และ กระทรวงมหาดไทย

2. ระดับเขตพื้นที่การศึกษา รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา กำหนดให้แต่ละเขตพื้นที่มีคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ประสานส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมการจัดการศึกษาของครอบครัวในเขตพื้นที่

3. ระดับสถานศึกษา ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา ทำหน้าที่กำกับดูแลและส่งเสริมกิจการของสถานศึกษา และจัดทำสาระของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

ทั้งนี้ ให้กระทรวงกระจายอำนาจทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่โดยตรง เพื่อกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของไทยให้ก้าวหน้าต่อไป

การจัดการศึกษาในแต่ละระดับ จะมีความแตกต่างกันหลายด้าน เนื่องจากการวางแผน การพัฒนาระบบต่าง ๆ ขาดความคล่องตัว และช่องว่างมากมายในการจัดการศึกษา เพื่อให้ เกิดความคล่องตัวและเกิดการบริหารและการจัดการที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น กฎหมายด้าน การศึกษา หรือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการไว้ดังนี้

1. ส่วนกลางกำหนดนโยบาย การวางแผนการศึกษาระดับชาติ ส่งเสริม มาตรฐานจังหวัดและสถานศึกษาตัดสินใจด้านบริหารบุคคล และงบประมาณ
2. มีคณะกรรมการการศึกษาระดับจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของรัฐ เอกชน ท้องถิ่น การวางแผนการศึกษาคำนึงถึงเอกภาพ ความต้องการของท้องถิ่น
3. พัฒนาระบบการวางแผน ติดตามและประเมินผล ปรับปรุงและประสาน การบริหารจัดการศึกษาระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น
4. ส่งเสริม รับรองมาตรฐานความรู้ เพื่อการศึกษาอบรมหรือทำงานโดยใช้ ระบบชั้นเรียนเป็นเงื่อนไข
5. ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการประสานการใช้ ทรัพยากร และการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ
6. สนับสนุนสถานศึกษาในฐานะเป็นนิติบุคคล มีอิสระอยู่ในกำกับของรัฐ มีเสรีภาพทางวิชาการ

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ยังได้กล่าวถึง ข้อบังคับในส่วนที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา ดังนี้

มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ ต้องปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับ การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษา และส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของ ประเทศชาติ รวมทั้ง ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และ เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 8 การจัดการศึกษาได้ยึดหลัก ดังนี้

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน

2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 3. การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง
 มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลัก
 ดังนี้

1. มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
2. มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา
4. มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
5. ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา
6. การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ การบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ในการจัดทำสาระ ของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นการจัดการบริหารการศึกษาและรูปแบบการจัดการศึกษาโดยมีการกระจายอำนาจไปสู่ส่วนต่าง ๆ เพื่อให้ประชากรภายในประเทศได้รับการศึกษาตามความสนใจและได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างทั่วถึง

2. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ ได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 88 - 94)

ข้อ 1 ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- 1) จัดทำข้อเสนอนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษามาตรฐานการจัดการศึกษา และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนทรัพยากร การจัดตั้ง จัดสรรทรัพยากร และบริหารงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) พัฒนาระบบการบริหารและส่งเสริมประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริมการนิเทศการบริหารและจัดการศึกษา
- 4) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา
- 5) พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และ

กำกับดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ และประสาน ส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นของเขตพื้นที่การศึกษา

6) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

7) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลได้อาศัยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารและจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารงานทั่วไปมากขึ้นเพื่อให้การดำเนินการได้อย่างอิสระ สะดวก และคล่องตัวมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาได้ดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย พัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการ มีขอบข่าย/ภารกิจ ดังนี้

- 1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- 1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.5 การพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 1.6 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

1.7 การนิเทศการศึกษา

1.8 การแนะแนวการศึกษา

1.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา

1.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

1.12 การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร
หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. การบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการ
บริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบ ยึดหลักการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และการ
บริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของ
สถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา
ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามีขอบข่ายภารกิจ
ดังนี้

2.1 การจัดทำและขอเสนอองบประมาณ

2.2 การจัดสรรงบประมาณ

2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและ
ผลการดำเนินงาน

2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.5 การบริหารการเงิน

2.6 การบริหารบัญชี

2.7 การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน

3. การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้
สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจหลักของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้าน
การบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลัก
ธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนามีความรู้ ความสามารถ
มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อ

การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษามี
ขอบข่าย/ภารกิจ ดังนี้

- 3.1 การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- 3.2 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
- 3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 3.4 วินัยและการรักษาวินัย
- 3.5 การออกจากราชการ

4. การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร
ให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมี
บทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการ
ให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่าง
เหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา ความรับผิดชอบที่
ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัด
การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารทั่วไปมีขอบข่าย/ภารกิจ ดังนี้

- 4.1 การดำเนินงานธุรการ
- 4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4.3 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4.7 การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหาร

ทั่วไป

- 4.8 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.9 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 4.10 การรับนักเรียน
- 4.11 การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ

และตามอัธยาศัย

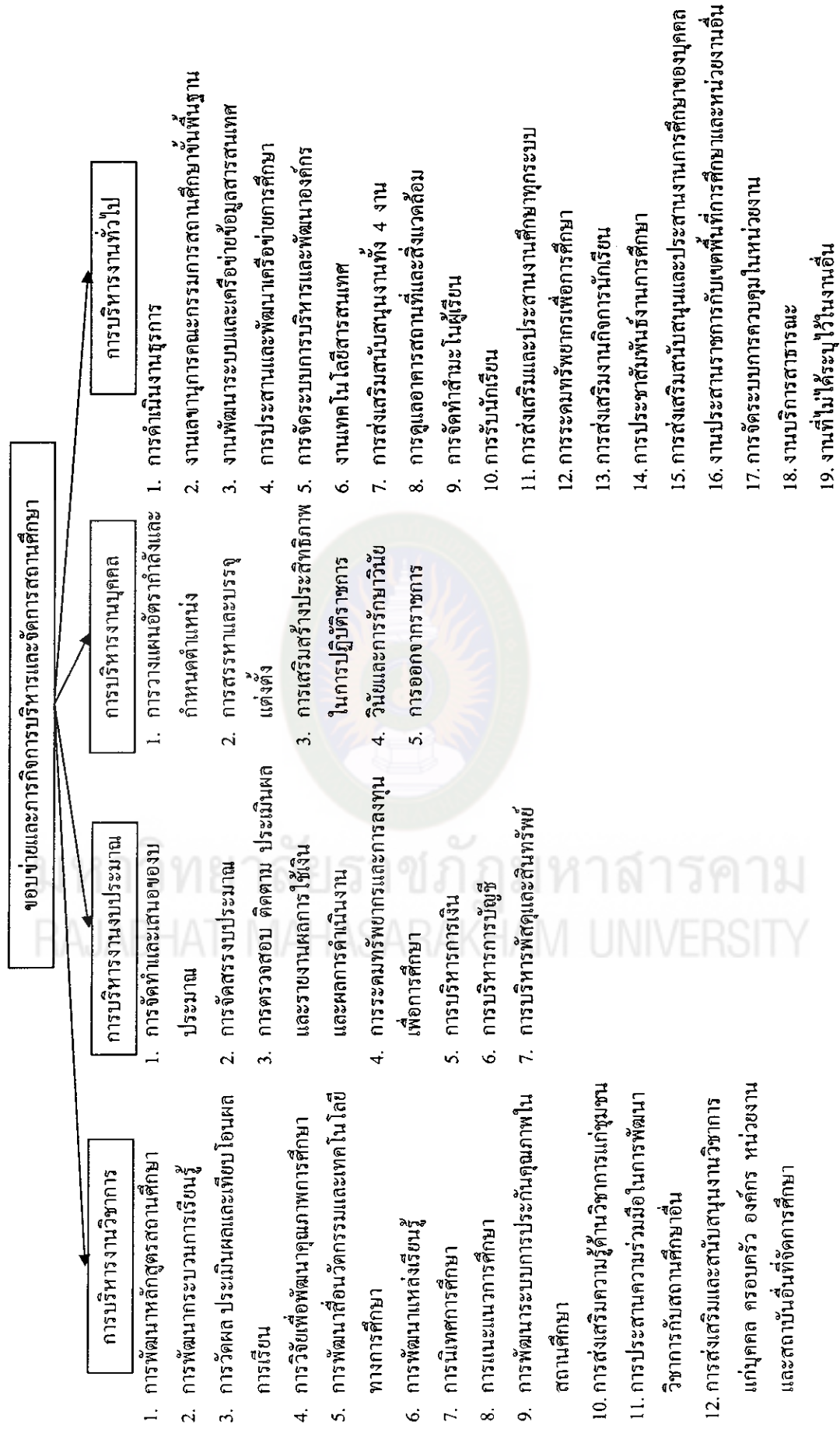
- 4.12 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

- 4.13 การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- 4.14 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.15 การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล
ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 4.16 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
- 4.17 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 4.18 การบริการสาธารณะ
- 4.19 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

จากการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สรุปได้
ว่าในการบริหารงานสถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา ต้องอาศัย
แนวคิด ตามขอบข่าย/ภารกิจ ตามอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานของสถานศึกษาด้านวิชาการ
งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป ดังแผนภาพที่ 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนภาพ 1 ขอบข่ายการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. สภาพปัจจุบันของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อจัดเตรียมการบริหารงานบุคคลและการวางระบบการทำงานให้พร้อมสำหรับการบริหารจัดการทางการศึกษาในรูปแบบใหม่ ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา จากประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดพื้นที่การศึกษา ว่าได้กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาในระยะแรก จำนวน 175 เขต ประกาศ ณ วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ที่ 8, 9, 10 จังหวัดกาฬสินธุ์ มีจำนวน 3 เขต ประกอบด้วย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. 2547 : 25)

เขตพื้นที่การศึกษา 1 ได้แก่ อำเภอเมือง กมลาไสย ดอนจาน ร่องคำ สหัสขันธ์ สามชัย สถานที่ตั้งสำนักงาน คือ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

เขตพื้นที่การศึกษา 2 ได้แก่ อำเภอขามเฒ่า ห้วยเม็ก หนองกุงศรี ท่าคันโท และกิ่งอำเภอฆ้องชัย สถานที่ตั้งสำนักงาน คือ โรงเรียนห้วยเม็กวิทยาคม อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

เขตพื้นที่การศึกษา 3 ได้แก่ อำเภอสมเด็จ กุฉินารายณ์ เขาวง คำม่วง ห้วยผึ้ง และกิ่งอำเภอนาคู สถานที่ตั้งสำนักงาน คือ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอห้วยผึ้ง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

เพื่อเป็นการสนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 ที่กำหนดโครงสร้างบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่เป็นหน่วยงานบริหารจัดการโดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่งระเบียบพระราชบัญญัติเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจในการกำกับดูแลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการพัฒนาการจัดตั้ง ยุบรวมหรือยกเลิกสถานศึกษา ประสานส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ

สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย และมาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหาร งานบุคคล และการบริหารส่งให้ไปยังเขตพื้นที่การศึกษา และ มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งมีการกำหนดโครงสร้างของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วย 6 กลุ่ม และ 1 หน่วย คือ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาและหน่วย ตรวจสอบภายใน ตามประกาศกระทรวง มาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีภารกิจในการจัดการศึกษาและมีอำนาจหน้าที่ 12 ประการ คือ (กลุ่มจังหวัดยุทธศาสตร์ 7 จังหวัด. 2547 :2)

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และ หน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้น รับทราบรวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขต พื้นที่การศึกษา
5. ศึกษา วิเคราะห์วิจัยและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขต พื้นที่การศึกษา
6. ประสานการระดมทรัพยากรในด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
7. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินผลสถานศึกษาใน เขตพื้นที่การศึกษา
8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. คำเนิการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา
ในเขตพื้นที่การศึกษา

10. ประสาน ส่งเสริมการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการและคณะกรรมการ
ด้านการศึกษา

11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้ง
ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวง
ศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา

12. ปฏิบัติหน้าที่อื่น เกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็น
หน้าที่ของหน่วยงานโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นโดยมิได้นัดหมาย

สภาพปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย 5
อำเภอ คือ อำเภอขามเฒ่าด หัวเม็ก หนองกุงศรี ท่าคันโท และกิ่งอำเภอฆ้องชัย (สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. 2547 : 9) ด้านสถานศึกษาและอัตรากำลัง มีจำนวน
สถานศึกษาของภาครัฐ และภาคเอกชนในเขตพื้นที่บริการ ปีการศึกษา 2547 จำนวน 215
โรงเรียน จำนวนนักเรียน 47,099 คน จำนวนบุคลากร 2,538 คน รายละเอียดข้อมูลจำนวน
สถานศึกษา จำนวนบุคลากร และจำนวนนักเรียน ดังแสดงในตารางที่ 1 - 3 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนสถานศึกษาของภาครัฐ และเอกชน รายอำเภอ ปีการศึกษา 2547

อำเภอ	โรงเรียน				รวม
	โรงเรียนในสังกัด		โรงเรียนในกำกับดูแล		
	สพช.(เดิม)	สศ. (เดิม)	เอกชน	ปรียัติ	
ขามเฒ่าด	66	7	1	1	75
หัวเม็ก	32	5	-	-	40
หนองกุงศรี	44	5	2	2	55
ท่าคันโท	21	2	-	-	24
กิ่งอำเภอฆ้องชัย	17	3	-	-	21
รวม	180	22	3	3	215

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา รายอำเภอ ปีการศึกษา 2547

อำเภอ	สังกัด		รวม
	สปช. (เดิม)	สศ. (เดิม)	
ยางตลาด	789	217	1,006
ห้วยเม็ก	233	108	341
หนองกุศรี	324	99	423
ท่าคันโท	445	57	502
กิ่งอำเภอหนองชัย	206	60	266
รวม	1,997	541	2,538

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนนักเรียน รายอำเภอ ปีการศึกษา 2547

อำเภอ	สังกัด						รวม
	สปช. (เดิม)			สศ. (เดิม)			
	ก่อน ประอม	ประอม ศึกษา	ม.ต้น ขยาย โอกาส	ม.ต้น สามัญ	ม.ปลาย	ปวช.	
ยางตลาด	2,634	9,559	1,507	2,938	1,539	-	18,177
ห้วยเม็ก	1,136	3,746	553	1,349	917	217	7,918
หนองกุศรี	1,407	5,381	932	2,027	1,235	-	10,982
ท่าคันโท	908	3,164	551	793	585	-	6,001
กิ่งอำเภอหนองชัย	568	2,180	205	694	374	-	4,021
รวม	6,653	24,030	3,748	7,801	4,650	217	47,099

ที่มา : แผนกลยุทธ์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2547 : 11)

4. การประกันคุณภาพการศึกษา

4.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

ความเป็นมาและการประกันคุณภาพทางการศึกษา Cryer (อ้างอิงจาก สงบ ลักษณะ. 2540 : 12 - 13) ได้กล่าวถึงหลักการและแนวคิดก่อนที่จะนำมาสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาว่า โดยที่หน่วยงานทางการศึกษาต้องให้ผลผลิตของสถาบันทางการศึกษามีคุณภาพตามที่กำหนด จึงควรกำหนดมาตรฐานการศึกษา (Standards) ในด้านคุณลักษณะของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การชี้วัด ที่ชัดเจนของ ผลผลิต กระบวนการ และปัจจัยการจัดการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของชุมชน (Accountability) และควรมีการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ตามรูปแบบการดำเนินงานขององค์การมาตรฐานอุตสาหกรรมสากล (International Organization for Standardization หรือ ISO) โดยสถานศึกษาต้องผ่านกระบวนการรับรองมาตรฐานการจัดการศึกษา (Accreditation) ด้วย ซึ่งประเทศอังกฤษได้ริเริ่มนำแนวคิดเกี่ยวกับหลักการประกันคุณภาพ (Quality Assurance) ตามระบบมาตรฐานอุตสาหกรรมแห่งราชอาณาจักรหมายเลข 5750 (BS 5750) ว่าด้วย มาตรฐานของระบบคุณภาพมาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยเน้นองค์ประกอบในการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบกลไกควบคุมคุณภาพ (Quality Audit) และการประเมินคุณภาพการเรียนการสอน (Quality Assessment) ต่อมาแนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษานี้ได้แพร่หลายไปยังวงการศึกษาของหลายประเทศทั่วโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 126)

การประกันคุณภาพทางการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา ที่มุ่งเน้นให้โรงเรียนพัฒนาไปสู่คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เป็นระบบการสร้างเชื่อมั่นว่า โรงเรียนจะจัดการศึกษาให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม โดยความร่วมมือกันตลอดกระบวนการของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตั้งแต่การวางแผนดำเนินงานและตรวจสอบผลการดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 52)

4.2 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 14) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา คือ การดำเนินการต่าง ๆ ในกระบวนการจัดการศึกษาตั้งแต่การวางแผนที่วางไว้ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้ปกครอง

ชุมชน และสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ที่เรียนจบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

ช่วงโชติ พันธุเวช. 2543 : 37) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการ (ควบคุม) และการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของ โรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียนและผู้ปกครอง และผู้รับบริการโดยอ้อม ได้แก่สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของ “การป้องกัน” ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตที่ไม่มีคุณภาพ

ชาติชาย พิมพิไสย (2543 : 4) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยให้สนองความต้องการ และความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องทั้งในปัจจุบัน และอนาคต

สมศักดิ์ สินธุระเวช (2542 : 20) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่าเป็นกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษา ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม ก็คือผู้ที่จบการศึกษากลายเป็นคนที่สมบูรณ์ มีสมรรถนะ ทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย ปัญญา และสังคม ซึ่งแนวความคิดหลักของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานก็มีความคาดหวังอยากให้เห็นคุณภาพเกิดขึ้นในทุก ๆ ด้าน

วารินทร์ สิ้นสูงสุด (2542 : 10) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึง การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าโรงเรียนมีแนวทางการจัดและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน และสอดคล้องกับหลักการ นโยบาย และจุดเน้น แผนการศึกษา ของรัฐ และโรงเรียนได้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อคุณภาพการศึกษาที่ดีของแต่ละคนและทุกคน

จากการนิยามความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปความหมายได้ว่า การรับประกันคุณภาพเป็นการดำเนินการที่เกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานในโรงเรียน ว่าได้มีการวางแผนและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

เพื่อให้ผู้เรียนของโรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาตรงตามความต้องการของผู้รับบริการและผู้รับบริการเกิดความมั่นใจและมีความพึงพอใจ

4.3 หลักการ นโยบาย มาตรการ และเป้าหมาย

4.3.1 หลักการ

การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักการสำคัญ 2 ประการ คือ

- 1) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระจายอำนาจในการบริหารงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและโรงเรียน
- 2) ให้คณะกรรมการตามกฎหมาย (กปช. กปจ. กปอ.) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.3.2 นโยบาย

การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดนโยบายประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ดังนี้

- 1) จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ทุกโรงเรียนมีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่เท่าเทียมกัน
- 2) ส่งเสริมให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาร่วมกัน
- 3) สร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างเสรีภาพในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของส่วนภูมิภาค กับกรอบการดำเนินงานที่ส่วนกลางกำหนด
- 4) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

4.3.3 มาตรการ

เพื่อให้นโยบายบรรลุความสำเร็จเป็นรูปธรรม สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้กำหนดมาตรการไว้ดังนี้

- 1) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยกลไกของระบบการควบคุมคุณภาพ ระบบตรวจสอบและพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพ

2) ในปีการศึกษา 2542 ให้ทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

3) จัดตั้งองค์กรรับผิดชอบดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในระบบเครือข่ายจากกรม จังหวัด อำเภอ และโรงเรียนโดยโครงสร้างขององค์กรประกอบด้วยข้าราชการในสังกัด ข้าราชการนอกสังกัด ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชน

4) การพัฒนามาตรฐานการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งคู่มือและเครื่องมือไปใช้ในระบบประกันคุณภาพการศึกษาโดยให้ส่วนภูมิภาคปรับขยายจากกรอบของส่วนกลางได้

5) พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมดำเนินการ

6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพทั้งระบบเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโครงการ 2 ครั้ง/ปี และมีการปรับปรุงพัฒนามาตรฐานในทุก 5 ปี 1 ครั้ง ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา 5 ปี

4.3.4 เป้าหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดเป้าหมายด้านบุคลากรและโรงเรียนที่ได้คุณภาพตามมาตรฐาน ดังนี้

1) ในปี พ.ศ. 2541 บุคลากรทุกระดับมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาและสามารถดำเนินการตามนโยบายได้

2) ในปีการศึกษา 2542 ทุกโรงเรียนมีกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

3) โรงเรียนที่ได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานสากลในช่วงแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 8 (2540 - 2544)

4.4 ระบบ นโยบายและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา

การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ใช้กรอบแนวคิดเดียวกันกับการประกันคุณภาพของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ได้ปรับรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนขึ้น และให้สอดคล้องกับนโยบาย และการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กล่าวคือ กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย กิจกรรมที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 การกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย วัตถุประสงค์ ปณิธาน และการวางแผนปฏิบัติงาน

ประการที่ 2 การกำหนดปัจจัย/องค์ประกอบที่มีผลต่อคุณภาพ

ประการที่ 3 การกำหนดมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้

ประการที่ 4 การกำหนดเกณฑ์การตรวจสอบ

ประการที่ 5 การรวบรวมหลักฐานอ้างอิงตามกิจกรรมที่ทำเป็นรายตัวบ่งชี้

4.4.1 การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

1) การกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย วัตถุประสงค์ ปณิธาน และการวางแผนปฏิบัติงาน

2) การกำหนดปัจจัย/องค์ประกอบที่มีผลต่อคุณภาพ

3) การกำหนดมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้

4) การกำหนดเกณฑ์การตรวจสอบ

5) การรวบรวมหลักฐานอ้างอิงตามกิจกรรมที่ทำเป็นรายตัวบ่งชี้

4.4.2 การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) ตามหลักฐานหรือร่องรอยของการดำเนินงานตามแผนงานฯ เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผนงาน โดยตรวจดู รายงานการประเมินตนเอง (SSR) ประเมินผลของการดำเนินการว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อน (ข้อสังเกต) อะไรบ้าง

1) การตรวจสอบโดยผู้ตรวจสอบภายใน (Internal Auditor)

2) การตรวจสอบโดยผู้ตรวจสอบภายนอก (External Auditor)

4.4.3 การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) โดย

1) กัลยาณมิตรทางวิชาการจากภายในโรงเรียน (Internal Preview)

2) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งจะทำการประเมินทุก 5 ปี

4.5 ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นระบบที่สถานศึกษา ร่วมมือกับชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การกำกับและสนับสนุนส่งเสริมของ หน่วยงานต้นสังกัดเพื่อสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชา ข้อมูลหลักฐานที่ ตรวจสอบได้และมีมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการบริหารด้าน

การศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดในมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการศึกษาและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งทดลองระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาร่วมกับ เขตการศึกษา จังหวัด และสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัด โดยผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ ศึกษาานิเทศก์ นักวิชาการทุกสังกัด และนำเสนอคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาและ คณะกรรมการการบริหารคุณภาพและวิชาการของ กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเห็นชอบแล้ว กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้

- 4.5.1 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- 4.5.2 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- 4.5.3 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 4.5.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 4.5.5 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
- 4.5.6 การประเมินคุณภาพการศึกษา
- 4.5.7 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 4.5.8 การผลจูงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

การดำเนินการดังกล่าวให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย โดยการสนับสนุนและกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เล่ม 1. 2544 : 3)

5. มาตรฐานการศึกษา

ประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายการศึกษาและอยู่ในระหว่างการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ในการนี้กระทรวงศึกษาธิการในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพมาตรฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 13) การพัฒนามาตรฐานการศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวกับปรัชญา การศึกษาไทย วิสัยทัศน์ ความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ลักษณะของสังคมไทยและคนไทยที่พึงประสงค์

เป้าหมายและแนวทางการจัดการศึกษา มาตรฐานการจัดการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งหลักการและจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรของแต่ละระดับการศึกษาจัดทำเป็นมาตรฐานการศึกษา (บุญจันทร์ ประเสริฐสังข์. 2544 : 27)

1. มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดทางการศึกษาที่เกี่ยวกับคุณภาพ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน (สมศักดิ์ สนิทระเวชญ์. 2542 : 164 - 165)

1.1 มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่เป็นผลผลิตของหลักสูตร

1.2 มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย หมายถึง คุณภาพของคน อุปกรณ์งบประมาณ สถานที่ เทคโนโลยี จำเป็นต้องมีใช้ เพื่อนำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ

1.3 มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ หมายถึง คุณภาพระบบวิธีการเทคโนโลยีเชิงระบบที่มีประสิทธิภาพ

2. องค์ประกอบของมาตรฐานการจัดการศึกษา มีสาระสำคัญดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 1)

2.1 มาตรฐาน คือ สภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งระบุถึงสภาพปัจจัยวิธีการดำเนินงานหรือสภาพผลผลิตที่มีคุณภาพ และต้องการให้เกิดขึ้นทุกโรงเรียน

2.2 ตัวบ่งชี้ คือ ตัวแปรที่บอกสภาพหรือคุณสมบัติในแต่ละมาตรฐาน

2.3 ระดับคุณภาพ คือ ประเด็นที่ใช้พิจารณาและตัดสินคุณภาพในแต่ละตัวบ่งชี้จำแนกเป็น 3 ระดับ แต่ระดับใดหมายถึง คุณภาพผลผลิตหรือกระบวนการที่มีผลน่าพอใจแตกต่างกัน ดังนี้

ระดับ 1 ควรปรับปรุง

ระดับ 2 พอใช้

ระดับ 3 ดี

3. ประโยชน์ของการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การกำหนดมาตรฐานการศึกษานับว่ามีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

3.1 ทำให้โรงเรียนมีแนวทางในการพัฒนาที่ชัดเจน ในการที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดกระบวนการบริหารและกระบวนการจัดการเรียนรู้ จะต้องจัดการอย่างไร การกำหนดงานให้เป็นมาตรฐานจะต้องดำเนินการอย่างไร

3.2 ทำให้กรมเจ้าสังกัดและเขตพื้นที่การศึกษามีแนวทางในการจัดปัจจัยความพร้อมด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนพึงมีพึงได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

3.3 เป็นการกำหนดความสำเร็จขั้นต่ำที่ควรทำได้

3.4 เป็นการป้องกันการเลื่อนไหลกลับไปยังมาตรฐานที่ต่ำกว่า

3.5 ทำให้สะดวกในการที่จะกำกับ ตรวจสอบ ประเมิน และรายงาน

4. มาตรฐานพื้นฐาน เป็นมาตรฐานพื้นฐานเพื่อประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ สมศ. ใช้เป็นกรอบในการประเมินภายนอกรอบแรก 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ 27 มาตรฐาน มีรายละเอียด ดังนี้ (สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน. 2547 : 2 - 42)

4.1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร

เป็นกระบวนการบริหารที่มีการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน แผนนั้นเกิดจากการวางแผนแบบมีส่วนร่วม มีเป้าหมายชัดเจน สอดคล้องกับสภาพโรงเรียน และที่สำคัญคือ มุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน โดยโรงเรียนดำเนินการสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน จัดกิจกรรมสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน จัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนมีการประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียนและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบจากการพิจารณากระบวนการบริหารข้างต้น จึงได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการบริหารงานโรงเรียน เฉพาะปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการเรียนการสอนและคุณภาพนักเรียนจำนวน 5 มาตรฐาน ดังต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถานศึกษามีการบริหารงานเชิงกลยุทธ์

ตัวบ่งชี้ที่ 3 สถานศึกษามีการบริหารโดยหลักการมีส่วนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 4 สถานศึกษามีการตรวจสอบและถ่วงดุล

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริม

ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 3 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ

ตัวบ่งชี้ที่ 4 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่บูรณาการ เชื่อมโยงสาระความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ และแนวคิดของสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียนกับความจริงในชีวิต รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ต้องปฏิบัติในสังคมร่วมกับผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 5 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ตัวบ่งชี้ที่ 6 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา

ตัวบ่งชี้ที่ 7 สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 8 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการบริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และรักสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์
 ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหาร
 ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้บริหารมีความสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ
 ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น อุทิศตนในการทำงาน และเป็นแบบอย่างที่ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย
 ตัวบ่งชี้ที่ 6 สถานศึกษามีการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร

มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษามีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษา และความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

4.2 มาตรฐานด้านครู

การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนนั้น ต้องเป็นกระบวนการบริหารที่มีการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน โดยแผนนั้นเกิดจากการวางแผนแบบมีส่วนร่วม มีเป้าหมายชัดเจน สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนและที่สำคัญคือ มุ่งเน้นคุณภาพนักเรียน โดยโรงเรียนดำเนินการสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน จัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนมีการประสานความร่วมมือกับทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาโรงเรียนและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบจากการพิจารณากระบวนการบริหารข้างต้น จึงได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการบริหารงานโรงเรียน โดยเฉพาะปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการเรียนการสอนและคุณภาพนักเรียน มีจำนวน 2 มาตรฐาน ดังต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูรู้เป้าหมายการจัดการศึกษาและเป้าหมายของ
หลักสูตร

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำ
แผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 - ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 - ป.6)
ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 - ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 - ม.6)

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญในกลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 - ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 - ป.6)
ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 - ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 - ม.6)

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญในกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 - ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 - ป.6)
ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 - ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 - ม.6)

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 - ป.3)
ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 - ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 - ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 - ม.6)

ตัวบ่งชี้ที่ 7 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 - ป.3)
ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 - ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 - ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 - ม.6)

ตัวบ่งชี้ที่ 8 ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี (คอมพิวเตอร์) ช่วงชั้นที่ 1
(ป.1 - ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 - ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 - ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 - ม.6)

ตัวบ่งชี้ที่ 9 ครูสามารถประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพ
จริง และอิงพัฒนาการของผู้เรียน มีการประเมินเพื่อวินิจฉัยจุดเด่น จุดด้อย การประเมิน
เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 10 ครูนำผลการเรียนการสอนมาปรับการเรียนและ
เปลี่ยนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่
รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ

- ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไป
- ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูที่สอนตรงตามวิชาเอก/โท
- ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนไม่ต่ำกว่า 20

ชั่วโมง/ปี

- ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูที่ได้สอนตรงตามความถนัด
- ตัวบ่งชี้ที่ 5 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์ภาระงานสอน
- ตัวบ่งชี้ที่ 6 สถานศึกษามีครูเพียงพอตามเกณฑ์ กค.

(ศธ 1305/466 ลงวันที่ 11 มิถุนายน 2545)

4.3 มาตรฐานด้านผู้เรียน

นักเรียนในแต่ละระดับการศึกษาต้องได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่เหมาะสมอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ร่างกาย คุณธรรม จริยธรรม สุนทรียภาพ และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย จากการพิจารณาคุณลักษณะข้างต้น จึงได้มาตรฐานคุณภาพนักเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 7 มาตรฐาน 22 ตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินผลคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2546 : 52 - 54)

- มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
 - ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ
 - ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความประหยัด
 - ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความเกรงใจผู้อื่น เมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี

เอื้อเพื่อพ่อแม่ เสียสละเพื่อส่วนรวม

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์

มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

- ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์
- ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีทักษะการคิดสังเคราะห์
- ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิด

ไตร่ตรอง

- ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ
- มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีในกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ วิชาภาษาไทย ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีในกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ คณิตศาสตร์ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีในกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีในกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีในกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีในกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ ศิลปะ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

ตัวบ่งชี้ที่ 7 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีในกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีในกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น สนใจใฝ่รู้จากแหล่งต่าง ๆ
ได้อย่างมีเหตุผล

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนรักการอ่าน และสามารถค้นคว้าหาความรู้จาก
ห้องสมุด และสื่อต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงาน
ร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้ 1 ผู้เรียนสามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนและผลงานมี
ประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนสามารถทำงานเป็นทีมได้

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนรักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย และสาธารณสุข

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีสุขภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน สมรรถภาพทางกายของกรมพลศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2543)

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครูและผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัยและป้องกันตนเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมาไม่เสพสิ่งเสพติด และปลอดภัยจากสิ่งมอมเมา

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีความชื่นชมและชอบกิจกรรมด้านศิลปะ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านดนตรี/นาฏศิลป์

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความชื่นชมและชอบกิจกรรมด้านกีฬา และ

นันทนาการ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

นภคณ เดชโชธิน (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ตามบัญญัติ 10 ประการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ตามบัญญัติ 10 ประการ ยังมีปัญหาอยู่หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการติดตามบัญญัติข้อที่ 5 คือ ประเด็นขาดแคลนครู บางรายวิชา ไม่มีงบประมาณจ้างครู หรือวิทยากรในท้องถิ่น มาช่วยสอน และปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ครูขาดความรับผิดชอบในการสอน

บุญถนอม หิรัญคำ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา : เฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านโสก จังหวัดชัยภูมิ พบว่า

1. ด้านปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา มีการดำเนินการในรูปกระบวนการ ภายใต้ระเบียบปฏิบัติสู่ปัญหาด้านพื้นที่มีจำกัด
2. ด้านปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา มีบรรยากาศแนวประชาธิปไตย ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข ส่งเสริมให้เขาอบรม สัมมนา มีปัญหาบุคลากรส่วนปฏิบัติงาน ไม่เต็มความสามารถ และแก้ปัญหาโดยการประชุมชี้แจง ให้ขวัญกำลังใจสม่ำเสมอ
3. ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนได้จัดทำหลักสูตรวิชาชีพ ให้สอดคล้องกับท้องถิ่นในรูปคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ ปัญหา คือ บุคลากรบางส่วนไม่ปฏิบัติตามระเบียบการยื่นสื่อ แก้ไขโดยการประชุมชี้แจงขอความร่วมมือ
4. การปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติการบริหารให้ยึด แผนปฏิบัติการ ปัญหา ขาดงบประมาณ แก้ไขโดยใช้เงินบำรุงการศึกษา และเงินงบประมาณ จากชุมชน

ธวัช แก้วมณีชัย (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการการปฏิรูประบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า โดยภาพรวมความคิดเห็นผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน ในด้านบริบทมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยนำเข้ามีการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการมีการปฏิบัติได้ดีมาก และด้านผลผลิตมีผลการดำเนินงาน ประสพผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้านกระบวนการมีการปฏิบัติได้อยู่ในระดับปานกลาง ด้านผลผลิตมีการดำเนินงานประสพผลสำเร็จ อยู่ในระดับปานกลาง

สันติ สุขไพธนี้อย (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษา ด้านกระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนโดยส่วนรวม มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษา ด้านกระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ด้านส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรครู ตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอและด้านมีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ส่วนที่เหลืออีก 3 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการจัดการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 - 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติในอีก 2 - 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ด้านส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรครูตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ และด้านมีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น แต่ผู้บริหาร ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีการปฏิบัติโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน ทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการจัดการศึกษาโดยภาพรวมเป็นรายด้าน 4 ด้าน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติโดยภาพรวม และด้านมีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น มากกว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง มีการปฏิบัติในด้าน มีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษาและด้านมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของ ผู้เรียนมากกว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กและผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติในด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ครูตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ มากกว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก

ชาติชาย พิมพิไสย (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า ผลการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการวางแผนการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและด้านการกระตุ้นส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานตามธรรมนูญโรงเรียน ส่วนปัญหาการปฏิบัติงานการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีอยู่ในระดับน้อย ปัญหาที่สำคัญ คือ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา และข้อเสนอแนะที่ควรพิจารณาในการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ 1) การปฏิบัติภายในโรงเรียนควรดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียน

2) การกำกับติดตามควรมีการปฏิบัติอย่างจริงจังและ 3) การพัฒนาครูผู้สอนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

ทำเนียบ มหาพรหม (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการติดตามการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า

1. โรงเรียนได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวม ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ด้านกระบวนการ ด้านปัจจัย และด้านผลผลิต

2. การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงตามลำดับ คือ ด้านบริหารและการจัดการ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และด้านบุคลากร

3. เพื่อให้การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาดีขึ้นควรดำเนินการดังนี้

3.1 อาจารย์จะต้องตระหนักในบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติงานให้ดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

3.2 ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมที่ให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรักสามัคคีกัน รักในเกียรติ และศักดิ์ศรีของความเป็นอาจารย์ มีจิตใจมุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กรร่วมกัน

3.3 โรงเรียนจัดฝึกอบรมสัมมนาและประชุมชี้แจงเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา

3.4 โรงเรียนกำหนดและประกาศคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนให้นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนได้ทราบและร่วมกันปฏิบัติตามอย่างจริงจัง

3.5 โรงเรียนจัดประชุมวางแผนงานการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา

สวาท สารกาญจน์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้าราชการครูโดยรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนเห็นว่าการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและ 5 ขั้นตอน อยู่ในระดับปานกลางและมีการ

ดำเนินการในชั้นการศึกษาและการเตรียมการมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้าราชการในกลุ่มโรงเรียนที่ 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 4 และกลุ่มโรงเรียนที่ 5 เห็นว่ามีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในชั้นวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก

2. มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดโรงเรียนกับกลุ่มโรงเรียนที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม และ 5 ขั้นตอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่มีปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวในชั้นตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดต่างกันเห็นว่าการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมและรายขั้นตอนไม่แตกต่างกัน ส่วนข้าราชการครูในกลุ่มโรงเรียนต่างกันเห็นว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมและ 5 ขั้นตอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ในชั้นการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษามีการดำเนินงานที่ไม่ต่างกัน

3. ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 อันดับแรกของแต่ละขั้นตอนมีดังนี้ 1) ขั้นตอนการศึกษาและเตรียมการ บุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษา บุคลากรไม่เพียงพอและเวลาในการปฏิบัติงานไม่เหมาะสม แนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ การจัดอบรมและให้ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ การนิเทศอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และการอุทิศเวลาให้มากขึ้น 2) ขั้นตอนการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา คือ บุคลากรมีคาบสอนมาก บุคลากรไม่เพียงพอ และการวางแผนงานไม่เหมาะสม แนวทางแก้ไขปัญหาคือ การจัดอบรมทำความเข้าใจ และการจัดงบประมาณสนับสนุนในการวางแผนและแต่งตั้งบุคลากรผู้รับผิดชอบโดยตรง 3) ขั้นตอนการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดวัสดุอุปกรณ์ จากงบประมาณ และเวลาไม่เหมาะสม แนวทาง ในการแก้ปัญหา คือ จัดการอบรม ประชุมชี้แจง จัดระบบงานให้มีคุณภาพและอุทิศเวลาให้กับทางราชการ 4) ขั้นตอนการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา คือ ขาดการติดตามและตรวจสอบที่ดี ขาดความต่อเนื่อง และบุคลากรไม่ให้ความสำคัญในการเรียนการสอนด้านคุณภาพ แนวทางในการแก้ปัญหา คือ การติดตามการทำงาน มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และจัดอบรมประชุมชี้แจง 5) ขั้นตอนพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐาน คือ กรรมการขาดความรู้ความเข้าใจ เวลาไม่เหมาะสม และขาดบุคลากร แนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ จัดอบรมให้ความรู้ สร้างความตระหนักให้กับบุคลากรและเพิ่มจำนวนบุคลากร 6) ขั้นตอนการเตรียมการประเมินจากองค์กรภายนอก คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ครูและบุคลากรไม่ให้

ความสำคัญกับการประเมิน และขาดงบประมาณ แนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ สร้างความเข้าใจ อบรมชี้แจงให้ความรู้ และเพิ่มบุคลากร

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แพทริเซีย (Patricia. 1994 : 105) ได้ศึกษาการประเมินผลการก้าวไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาและการควบคุมการปฏิบัติในประเทศเยอรมัน สวีเดน ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในระบบที่มีการประกันคุณภาพการศึกษานั้น อาศัยกลไกทางสังคมช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก จากจังหวัดหนึ่งไปยังอีกจังหวัดหนึ่ง การประกันคุณภาพการศึกษาและการควบคุมการประเมินคือ กระบวนการที่ชัดเจน ในประเทศสวีเดนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในการประกันคุณภาพ ในประเทศฝรั่งเศส ให้ความสำคัญและเชื่อถือจากการใช้ข้อสอบภายนอก โรงเรียน มีการควบคุมคุณภาพจากส่วนกลาง ในประเทศนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับการประเมินบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษานำเอาระบบการสอบมาตรฐานกลางซึ่งอ้างอิงไปสู่การยอมรับที่เป็นมาตรฐาน มีการเตรียมการอย่างมี แบบแผนสู่การควบคุมคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและการศึกษาชั้นสูงต่อไป

แอตเรีย (Atria. 1999 : DAI-A 60/12 ; 4254) ได้ศึกษาวิจัยผลกระทบของการรับรองคุณภาพ และแผนปรับปรุงของรัฐอิลลินอย ในทัศนคติเรื่องการปรับปรุงสถาบัน พบว่าการรับรองคุณภาพและขั้นตอนการปรับปรุงจะเป็นพื้นฐานที่จะเปลี่ยนทฤษฎีการกระตุ้นทัศนคติของอาจารย์ในการกำหนดปรับปรุงแนวทางการศึกษา การวิจัย 10 รายการในแบบสอบถาม ซึ่งได้มาจากความรู้เบื้องต้น ของส่วนประกอบใน 3 คณะ ทั้งภายในและภายนอกของการรับรองคุณภาพและแผนการปรับปรุง 1) การเรียนการสอน 2) ขั้นตอนการเรียนรู้และการประสบผลสำเร็จ 3) ประชาคมการเรียนรู้ การวิจัยแบบสอบถาม เป็นโครงสร้างก่อนและหลังคำถามจะแบ่งออกเป็นสองส่วนด้วยกัน ส่วนแรก เกี่ยวกับเรื่องทัศนคติในการร่วมมือที่จะพัฒนาสถาบันก่อนการรับรองคุณภาพและแผนปรับปรุงของรัฐอิลลินอย และส่วนประกอบอื่น ๆ ในการวิจัยทัศนคติของผู้ร่วมมือในการปรับปรุงสถาบัน ซึ่งมีผลรวม 86 จาก 120 คำถาม ได้รับการตอบรับถึง 71.1 เปอร์เซ็นต์ มีข้อสมมุติ 10 ข้อที่ยังใช้ไม่ได้จาก 0-5 ระดับ ซึ่งจะถูกใช้เป็นพื้นฐานการปฏิเสธหรือการอบรมใหม่ในแต่ละข้อสมมุติที่ใช้ไม่ได้ ซึ่งถูกปฏิเสธจากแต่ละรายการ การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่นี้จาก .16 - .70 ในการศึกษาครั้งนี้นี้ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการรับรองคุณภาพและแผนการพัฒนา มีผลกระทบต่อทัศนคติของอาจารย์ในการพัฒนาสถาบัน

บั๊กส์ (Bugg. 2000 : DAI - A 61/11 ; 4330) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรองคุณภาพและแผนพัฒนาในสถาบันชั้นสูงของรัฐอิตาลี พบว่า ผลกระทบของการรับรองคุณภาพและแผนพัฒนาของสภาการศึกษาในรัฐอิตาลี ซึ่งเป็นโปรแกรมการพัฒนาเปลี่ยนแปลงระบบในสถาบันชั้นสูงระหว่างปี 1997 - 1998 ซึ่งเป็นผลจากการเลือกของสองสถาบัน ส่วนที่สอง ผู้วิจัยแยกเอกสารในการร่วมมือของแต่ละสถาบันในขั้นตอนของการรับรองคุณภาพ ซึ่งได้รวมถึงรายงานการทบทวนทั้งภายในและภายนอก ส่วนที่สาม 6 วัน ซึ่งรวมถึงการสัมภาษณ์กับผู้บริหารและอาจารย์ ส่วนประกอบอื่น ๆ เกี่ยวกับเอกสารที่ได้รับมา เช่น การปรับปรุงสถาบันการประชุมของคณะกรรมการและระเบียบวาระการประชุมเอกสารที่ถูกแยกทฤษฎีการได้คุณภาพซึ่งมีผลในหลายขั้นตอนผลลัพธ์ทั้งหมด ข้อมูลจะถูกทบทวนและมีการแสดงความคิดเห็นของที่ปรึกษา และคำแนะนำซึ่งเป็นผลที่ปรากฏออกมาในการศึกษารั้งนี้ 1) การแนะนำของท่านปลัดในการรับรองสถาบันการศึกษาชั้นสูงเพื่อโครงสร้างในการปรับปรุงสถาบัน 2) สถาบันชนบทมีขั้นตอนการรับรองคุณภาพที่หลากหลาย ประกอบด้วย โครงสร้างการพัฒนาสถาบัน สถาบันการเมืองประสบผลสำเร็จด้านการดำเนินงาน 3) ผลกระทบในการรับรองคุณภาพของกลยุทธ์การสอนที่หลากหลายทั้งสองสถาบัน 4) แม้ว่าการรับรองคุณภาพที่จะปรากฏว่าประสบผลสำเร็จในเรื่องการพัฒนาซึ่งสามารถอ้างเหตุผลสนับสนุนในการก่อตั้ง จัดหาสถาบันกับโครงสร้างที่ประสบผลสำเร็จ 5) การพัฒนาวัฒนธรรมในการพัฒนาสถาบันอย่างต่อเนื่อง ถึงอย่างไรก็ตามการไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร และแหล่งเงินทุน ซึ่งขั้นตอนนี้จะไม่ประสบผลสำเร็จจนบรรลุถึงเป้าหมาย

เซียฮาน (Sheahan. 1997 : CD-ROM) ได้ทำการวิจัยเรื่องกระบวนการเพิ่มความน่าเชื่อถือและคำจำกัดความของคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของสาธารณชนมีผลต่อความต้องการในการสร้างเอกภาพ และมาตรการวัดคุณภาพการศึกษาในระดับสูง
2. การสร้างความเชื่อมั่นเป็นวิธีที่ดีที่สุดต่อการวัดคุณภาพการศึกษา
3. ควรเน้นการวัดผลการเรียนของนักเรียนให้มากขึ้นในฐานะที่มันเป็นตัววัดคุณภาพ
4. ชุมชนต้องการให้ความสนใจกับบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในการกำหนดคุณภาพทางการศึกษา

5. คุณภาพทางการศึกษาระดับสูง เป็นแนวคิดที่พลิกแพลงได้ยากที่จะ
จำกัดความ

กล่าวโดยสรุปในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน
คุณภาพการศึกษา ด้านผลผลิต มีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากผลผลิตหรือนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงสุดของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 โดยเฉพาะอย่างยิ่งชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะต้องได้รับการประกันคุณภาพจากสถานศึกษานั้น ๆ ว่ามีคุณภาพและประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้านตามความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชนและสาธารณชน และเป็นเยาวชนที่ดีของชาติต่อไป

จากแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้นผู้ศึกษาคาดว่าจะสามารถนำความรู้ดังกล่าวมาเป็นแหล่งอ้างอิง และนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ด้านผลผลิต ได้เป็นอย่างดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY